

Klienta statusa noteikšanas politika ieguldījumu pakalpojumu un blakuspakalpojumu sniegšanas jomā

1. Mērķis un pielietojums

- 1.1. Politikas mērķis ir reglamentēt procesu, kura ietvaros Bankas Klientiem, kuri ir izteikuši vēlēšanos saņemt Bankas ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus, tiek piešķirts profesionāla, privāta klienta vai tiesīga darījumu partnera statuss, kā arī informēt Klientu par attiecīga statusa piešķiršanu, t.sk. piešķiršanas kritērijiem un maiņas iespējām. Politika tiek īstenota saskaņā ar Latvijas Republikas Finanšu instrumentu tirgus likumu un ievērojot Bankas ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas noteikumus
- 1.2. Šī politika pilnā mērā attiecas uz Latvijas Republikā reģistrētām Bankas meitas sabiedrībām, kuras sniedz ieguldījumu pakalpojumus un ieguldījumu blakuspakalpojumus un kuru uzraudzību veic FKTK, ja vien šajā politikā nav atrunāti īpaši noteikumi, kas attiecas uz Bankas meitas sabiedrībām.

2. Lietotie termini un saīsinājumi

- 2.1. **Banka** – AS „Reģionālā investīciju banka”
- 2.2. **Bankas meitas sabiedrība** – sabiedrība, kuras darbību kontrolē Banka un kura tiek konsolidēta ar Banku finanšu pārskatos
- 2.3. **Klients** – juridiska vai fiziska persona, vai šādu personu apvienība, kura izteikusi vēlēšanos saņemt Bankas vai Bankas meitas sabiedrību ieguldījumu pakalpojumu vai blakuspakalpojumu.
- 2.4. **Klienta statuss** – viena no trim kategorijām (Privāts klients, Profesionāls klients vai Tiesīgais darījumu partneris), kuras Banka izmanto attiecībā uz Klientu, lai, pamatojoties uz Klienta pieredzi un zināšanām ieguldījumu pakalpojumu jomā, kā arī Klientu darbības raksturojumu, noteiktu un piešķirtu paredzēto ieguldītāju interešu aizsardzības pakāpi.
- 2.5. **FKTK** – Finanšu un kapitāla tirgus komisija.
- 2.6. **FITL** – Latvijas Republikas Finanšu instrumentu tirgus likums.
- 2.7. **Finanšu instrumenti** – FITL 3.panta 2. daļā uzskaitītie finanšu instrumenti.
- 2.8. **Ieguldījumu pakalpojumi:**
 - 2.8.1. Klientu rīkojumu par darījumiem ar Finanšu instrumentiem pieņemšana un nodošana izpildei;
 - 2.8.2. Klientu rīkojumu par darījumiem ar Finanšu instrumentiem izpilde uz Klientu vai trešo personu rēķina;
 - 2.8.3. Klientu Finanšu instrumentu individuāla pārvaldīšana saskaņā ar Klienta pilnvarojumu (portfeļa pārvaldības pakalpojums)¹;
 - 2.8.4. darījumu ar Finanšu instrumentiem izpilde uz Bankas rēķina;
 - 2.8.5. konsultāciju sniegšana par ieguldījumiem Finanšu instrumentos¹.
- 2.9. **Ieguldījumu blakuspakalpojumi:**
 - 2.9.1. Finanšu instrumentu turēšana;
 - 2.9.2. kredītu vai aizdevumu piešķiršana Klientam darījumu veikšanai ar Finanšu instrumentiem, ja Banka ir iesaistīta darījumā ar Finanšu instrumentiem kā darījuma otrā puse;
 - 2.9.3. tādu pakalpojumu sniegšana, kas saistīti ar politikas 2.8. punktā noteikto ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu;
 - 2.9.4. valūtas maiņas pakalpojumi, ja tie saistīti ar ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu.
- 2.10. **IP anketa** – Bankas izstrādāta un Klienta aizpildīta anketa, kas ietver nepieciešamās ziņas, lai Banka izvērtētu Klienta zināšanas, pieredzi un spēju patstāvīgi pieņemt ieguldījumu lēmumus un attiecīgo risku apzināšanos ieguldījumu pakalpojumu jomā, un uz tā pamata noteiktu un piešķirtu Klientam atbilstošu statusu un tādejādi nodrošinātu paredzēto Klienta interešu aizsardzību, sniedzot Bankas ieguldījumu pakalpojumu.

¹ Portfeļa pārvaldības pakalpojums, konsultāciju sniegšana par ieguldījumiem –uz nenoteiktu laiku apturēti (pamatojoties uz 18.12.2019.g. Valdes lēmumu V/31)

3. Klientu statusa veidi

- 3.1. Klientiem var tikt piešķirti šādi statusi:
 - 3.1.1. Profesionāls klients;
 - 3.1.2. Privāts klients;
 - 3.1.3. Tiesīgais darījumu partneris.
- 3.2. Banka pirms ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanas uzsākšanas piešķir Klientam Privāta klienta, Profesionāla klienta vai Tiesīgā darījuma partnera statusu un rakstveida informē par to Klientu.
- 3.3. Banka veic Klienta statusa noteikšanu, piešķiršanu, mainīšanu, ņemot vērā FITL, šajā politikā norādītiem kritērijiem, izvērtējot Klienta iesniegto informāciju (t.sk. par citā valstī piemēroto Klienta statusu un Klienta piekrišanu noteikta statusa saņemšanai). Banka izmanto IP anketu (ja attiecināms), lai izvērtētu Klienta zināšanas un pieredzi ieguldījumu pakalpojumu jomā un atbilstoši piešķirt attiecīgo Klienta statusu.
- 3.4. Klienta statusu var piešķirt kopumā vai attiecībā uz ieguldījumu pakalpojuma vai ieguldījumu blakuspakalpojuma atsevišķu veidu, darījuma veidu vai konkrētu darījumu vai produktu.
- 3.5. Banka var mainīt Klientam piešķirto statusu šajā politikā noteiktajā kārtībā.
- 3.6. Klientam ir tiesības pieprasīt piešķirt tam citu Klienta statusu.
- 3.7. Bankai ir tiesības atteikt Klientam statusu maiņu.

4. Klienta statusu raksturojošie parametri

- 4.1. Profesionāla klienta statuss – Klients, kuram ir attiecīga pieredze, zināšanas un kompetence, lai patstāvīgi pieņemtu lēmumu par ieguldījumiem un pienācīgi novērtētu riskus, ko tas uzņemas. Šajā kategorijā ietilpst:
 - 4.1.1. Latvijas Republikā vai citā Eiropas Savienības valstī darbībai finanšu tirgū licencētas vai regulētas iestādes:
 - 4.1.1.1. kredītiestādes;
 - 4.1.1.2. ieguldījumu brokeru sabiedrības;
 - 4.1.1.3. citas licencētas vai regulētas finanšu iestādes;
 - 4.1.1.4. ieguldījumu fondi un ieguldījumu pārvaldes sabiedrības;
 - 4.1.1.5. alternatīvo ieguldījumu fondi un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki;
 - 4.1.1.6. apdrošinātāji;
 - 4.1.1.7. pensiju fondi un pensiju fondu pārvaldnieki;
 - 4.1.1.8. preču dīleri;
 - 4.1.1.9. sabiedrības, kas iespējas līgumu, nākotnes līgumu vai atvasināto finanšu instrumentu tirgos vai atvasināta instrumenta bāzes aktīva tirgos veic darījumus savā vārdā, kuru vienīgais mērķis ir ierobežot finanšu risku atvasināto finanšu instrumentu tirgū, vai kas veic darījumus uz citu šo tirgus dalībnieku rēķina vai veido tiem cenas, un ko garantē norēķinu sistēmas dalībnieki šajā tirgū, ja atbildību par šādu sabiedrību noslēgto līgumu izpildes nodrošināšanu uzņemas norēķinu sistēmas dalībnieki šajā tirgū;
 - 4.1.1.10. citas komercsabiedrības, kuru pamatdarbība ir ieguldīšana Finanšu instrumentos un kuras šādus ieguldījumus veic lielos apmēros;
 - 4.1.2. komercsabiedrības un citas juridiskas personas, kas atbilst vismaz divām no minētajām trim īpašībām:
 - 4.1.2.1. pašu kapitāls – ne mazāks kā 2 000 000 EUR;
 - 4.1.2.2. neto apgrozījums – ne mazāks kā 40 000 000 EUR;
 - 4.1.2.3. bilances vērtība – ne mazāka kā 20 000 000 EUR;
 - 4.1.3. valstis, valsts iestādes, kas pārvalda valsts parādu, valstu centrālās bankas, Pasaules Banka, Starptautiskais Valūtas fonds, Eiropas valstu Centrālās bankas, Valsts kases, Valsts aģentūras un citas starptautiskās finanšu institūcijas;
 - 4.1.4. citas komercsabiedrības, kuru pamatdarbība ir ieguldīšana Finanšu instrumentos, t.sk., kas nodarbojas ar finanšu aktīvu vērtspapirizēšanu vai citu darījumu finansēšanu un kuras šādus ieguldījumus veic lielos apmēros;
 - 4.1.5. persona, kura citā valstī ir ieguvusi Profesionāla klienta statusu saskaņā ar procedūru, kas ir līdzvērtīga šīs politikas 4.1. punktā noteiktajai kārtībai.

- 4.2. Banka, atzīstot Klientu par Profesionālo klientu noteiktā leguldījumu pakalpojumā vai leguldījumu blakuspakalpojumā, turpmāk neizvērtē šī produkta piemērotību un atbilstību Klientu interesēm, jo uzskata, ka Klients ir apliecinājis savu profesionalitāti un spēju patstāvīgi pieņemt ieguldījumu lēmumus, kā arī izvērtēt iesaistītos finanšu riskus. Bankas Finanšu instrumentu rīkojumu izpildes politikā paredzēta atsevišķa kārtība Profesionālo klientu rīkojumu izpildei.
- 4.3. Privāta klienta statuss – Klients, kas neatbilst Profesionāla klienta vai Tiesīgā darījuma partnera aprakstā ietvertajām īpašībām vai izteicis vēlmi iegūt Privāta klienta statusu.
- 4.4. Klientam, kuram Banka ir piešķirusi Privāta klienta statusu, Banka nodrošina visaugstāko interešu aizsardzības līmeni, tas izpaužas kā Klienta leguldījumu pakalpojuma piemērotības noteikšana, Bankas Finanšu instrumentu rīkojumu izpildes politikā noteikta speciāla kārtība šāda veida Klientu rīkojumu izpildei un cita normatīvajos aktos paredzētā aizsardzība.
- 4.5. Tiesīgā darījumu partnera statuss – Klienti – juridiskās personas:
 - 4.5.1. ieguldījumu brokeru sabiedrība;
 - 4.5.2. kredītiestāde;
 - 4.5.3. apdrošināšanas sabiedrība;
 - 4.5.4. ieguldījumu pārvaldes sabiedrība;
 - 4.5.5. pensiju fonds un tā pārvaldes sabiedrības;
 - 4.5.6. citas finanšu iestādes, kas licencētas un darbību veic saskaņā ar finanšu pakalpojumus regulējošiem Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajiem aktiem;
 - 4.5.7. Eiropas centrālo banku sistēmas dalībnieki un citas līdzīgu funkciju veicošas valsts iestādes, kā arī valsts iestādes, kuru pienākums ir pārvaldīt valsts parādu vai iesaistīties šādā pārvaldīšanā, kā arī starptautiskās finanšu iestādes, kuras ir dibinājušas divas vai vairākas dalībvalstis, lai piesaistītu finanšu līdzekļus un finansiāli palīdzētu locekļiem, kuriem ir nopietnas finanšu problēmas vai arī pastāv šādu problēmu risks;
 - 4.5.8. personas, kuru pamatdarbība ir darījumu veikšana ar precēm vai atvasinātajiem preču instrumentiem savā vārdā;
 - 4.5.9. komercsabiedrības, kas iespējas līgumu, nākotnes līgumu vai citos atvasināto instrumentu tirgos vai atvasinātā instrumenta bāzes aktīva tirgos veic tādus darījumus savā vārdā, kuru vienīgais mērķis ir ierobežot finanšu risku atvasināto instrumentu tirgū, vai kas veic darījumus uz citu šo tirgu dalībnieku rēķina, kurus garantē un atbildību par šādu sabiedrību noslēgto līgumu izpildes nodrošināšanu uzņemas norēķinu sistēmas dalībnieki šajā tirgū;
 - 4.5.10. citas komercsabiedrības, kuru pamatdarbība ir ieguldīšana Finanšu instrumentos un kuras šādus ieguldījumus veic lielos apmēros.
- 4.6. Tiesīgiem darījumu partneriem saskaņā ar FITL ir viszemākais interešu aizsardzības līmenis. Banka, slēdzot darījumus ar Tiesīgiem darījumu partneriem, uzskata tos par tikpat profesionāliem un pieredzējušiem finanšu tirgus dalībniekiem kā pati Banka. Banka darījumos, ko tā veic ar Tiesīgo darījumu partneri, sniedzot šīs politikas 2.8.1., 2.8.2. vai 2.8.4. punktā norādītos leguldījumu pakalpojumus, ir tiesīga nepiemērot FITL 126., 126.¹, 126.², 128. (izņemot 128. panta 6., 7. un 11. daļu), 128.¹ panta pirmajā daļā, 128.² un 128.³ pantā noteiktās prasības.
- 4.7. Katram Klientam ir pienākums savlaicīgi informēt Banku par jebkādam izmaiņām informācijā, ko Klients ir sniedzis Bankai, t.sk. IP anketā, kas var ietekmēt Klienta atbilstību tam piešķirtajam Klienta statusam vai izvirzītajām prasībām. Klientam ir pienākums, pēc Bankas pieprasījuma, iesniegt dokumentus, kas apliecina sniegtās informācijas patiesumu.

5. Klienta sākotnējā statusa piemērošana un izmaiņu veikšana Klienta statusā

- 5.1. Bankas piešķirto Privāta klienta statusu ir iespējams mainīt uz Profesionāla klienta statusu. Bankas piešķirto Profesionāla klienta statusu ir iespējams mainīt uz Tiesīgā darījumu partnera statusu vai atpakaļ uz Privāta klienta statusu.
- 5.2. Banka Klientam – fiziskai personai – piešķir Profesionāla klienta statusu šādos gadījumos un šādā kārtībā:
 - 5.2.1. Klients, iesniedzot Bankai rakstisko iesniegumu, izsaka vēlēšanos, saņemt Profesionālā klienta statusu, norādot leguldījumu pakalpojuma vai blakuspakalpojuma, darījuma vai produkta veidu, attiecībā uz kuru Klients vēlas saņemt Profesionāla klienta statusu, vai norādot viņa vēlmi saņemt Profesionāla klienta statusu attiecībā uz visiem Bankas piedāvātajiem leguldījumu pakalpojumiem un leguldījumu blakuspakalpojumiem.

5.2.2. Klientam, lai kļūtu par Profesionālu klientu, jāatbilst vismaz diviem no šādiem kritērijiem:

5.2.2.1. Klients ir veicis **būtiska apmēra darījumus** attiecīgajā finanšu instrumentu tirgū, t.i., vismaz 10 darījumus ceturksnī iepriekšējo četru ceturksņu laikā;

Piezīme:

Vērtējot klientu darījumu statistiku, Banka ņem vērā tikai tos darījumus, par kuriem lēmumus ir pieņēmis pats Klients, bet neņem vērā tādus darījumus, kas veikti klienta individuālā portfeļa pārvaldīšanas ietvaros, jo lēmumu par tiem ir pieņēmis iestādes darbinieks, nevis pats klients.

5.2.2.2. Klienta Finanšu instrumentu portfeļa vērtība, kas aptver finanšu līdzekļus un Finanšu instrumentus, pārsniedz 500 000 EUR;

Piezīme:

nosakot, vai darījuma apmērs ir būtisks, Banka ņem vērā šādus minimālos būtisku darījumu apmērus dažādām finanšu instrumentu grupām:

- akcijas un ieguldījumu fondi – 50 000 EUR vienam darījumam;
- valstu un uzņēmumu obligācijas – 200 000 EUR vienam darījumam;
- atvasinātie līgumi – līguma nosacītā vērtība ir vismaz 1 000 000 EUR vienam darījumam.

5.2.2.3. Klientam ir vismaz viena gada ilga darba pieredze finanšu sektorā, amatā, kurā nepieciešamas zināšanas attiecībā uz darījumiem un pakalpojumiem, ko Klients plāno veikt vai saņemt kā Profesionāls klients (finanšu tirgus analītiķis, brokeris, dīleris, treideris, portfeļa vai ieguldījumu fonda pārvaldnieks, investīciju stratēģis, ieguldījumu konsultants, ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas uzraudzības eksperts, cits amats analogs iepriekš norādītiem).

5.2.3. Banka pirms Profesionāla klienta statusa piešķiršanas šīs politikas 5.2.2. punktā norādītai personai izvērtē tās kompetenci, pieredzi un zināšanas, lai gūtu apliecinājumu, ka, ņemot vērā paredzēto darījumu vai pakalpojumu specifiku, Klients patstāvīgi spēj pieņemt ieguldījumu lēmumus un apzinās attiecīgos riskus.

5.2.4. Banka pirms piešķirt Profesionāla klienta statusu rakstveidā brīdina Klientu par ieguldītāju aizsardzības tiesībām, kuras Klients var zaudēt, iegūstot Profesionāla klienta statusu.

5.2.5. Klients paraksta apliecinājumu, ka šīs politikas 5.2.4.punktā minēto brīdinājumu ir saņēmis un apzinās šādu tiesību zaudējuma sekas.

5.2.6. Pēc šīs politikas 5.2.5.punktā minētā apliecinājuma parakstīšanas un iesniegšanas Bankai, Klients paraksta ar Banku vienošanos par profesionāla statusa piešķiršanu.

5.2.7. Klients, kurš atzīts par Profesionālu klientu šīs politikas 5. sadaļā norādītajā kārtībā, sniedz Bankai informāciju par tā darbībā notikušajām izmaiņām, kas var ietekmēt šī Klienta atbilstību Profesionāla klienta statusam izvirzītajām prasībām.

5.2.8. Banka, saņemot informāciju, ka Klients vairs neatbilst Profesionāla klienta izvirzītajām prasībām, pieņem lēmumu par šāda statusa atsaukšanu un rakstveidā informē par to Klientu.

5.2.9. Klientam, kuram ir piešķirts Profesionāla klienta statuss, ir tiesības iesniegt Bankai rakstisku pieteikumu, pieprasot statusa maiņu uz Privāta klienta statusu.

5.3. Juridiska persona, kas sākotnēji tiek atzīta kā Klients ar Privāta klienta statusu, var tikt pārkvalificēta par Klientu ar Profesionāla klienta statusu, ja:

5.3.1. tā atbilst kādam no šīs politikas 4.1.1. vai 4.1.2. punktā norādītajiem kritērijiem;

5.3.2. tā Bankai adresētā iesniegumā izsaka vēlmi iegūt Profesionāla klienta statusu un norāda ieguldījumu pakalpojumu, blakuspakalpojumu, darījuma vai produkta veidu, attiecībā uz kuru tā vēlas saņemt Profesionāla klienta statusu, vai arī vēlmi iegūt Profesionāla klienta statusu attiecībā uz visiem Bankas piedāvātajiem ieguldījumu pakalpojumiem un ieguldījumu blakuspakalpojumiem.

5.3.3. Banka, šīs politikas 5.3.punktā minētam Klientam pieprasa iesniegt aizpildītu IP anketu, izvērtējot juridiskās personas kompetenci un izpratni par ieguldījumiem un ar tiem saistītajiem riskiem, vērtē juridiskās personas pārstāvja (fiziskās personas) pieredzi un zināšanas. Pieņemot lēmumu par Profesionāla statusa piešķiršanu Klientam, Banka ņem vērā arī parastās Klienta izpētes laikā iegūto informāciju par Klienta darbību.

5.3.4. Banka, piešķirot Profesionāla klienta statusu, rakstiski Klientu brīdina par ieguldītāju aizsardzības tiesībām, kuras Klients zaudēs, iegūstot Profesionāla klienta statusu

- 5.3.5. Klients paraksta apliecinājumu, ka šīs politikas 5.3.4. punktā minēto brīdinājumu ir saņēmis un apzinās šādu tiesību zaudējuma sekas.
 - 5.3.6. Pēc šīs politikas 5.3.5.punktā minētā apliecinājuma parakstīšanas un iesniegšanas Bankai, Klients paraksta ar Banku vienošanos par profesionāla statusa piešķiršanu
 - 5.3.7. Klients, kurš ieguvis Profesionāla klienta statusu šīs politikas 5. sadaļā norādītajā kārtībā, sniedz Bankai informāciju par tā darbībā notikušajām izmaiņām, kas var ietekmēt šī Klienta atbilstību Profesionāla klienta statusa izvirzītajām prasībām.
 - 5.3.8. Ja Banka saņem informāciju, ka Klients vairs neatbilst Profesionāla klienta statusa izvirzītajām prasībām, Banka pieņem lēmumu par šāda statusa atsaukšanu un rakstiski informē par to Klientu.
- 5.4. Lai Klientam ar Profesionāla klienta statusu piešķirtu Privāta klienta statusu, Banka un Klients ar Profesionāla klienta statusu noslēdz rakstisku vienošanos. Šāda vienošanās paredz ieguldījumu pakalpojumu vai ieguldījumu blakuspakalpojumu, darījumu vai produktu veidus, attiecībā uz kuriem tiek piemērots Privāta klienta statuss.
- 5.5. Klientam, kuram ir piešķirts Tiesīgā darījumu partnera statuss, ir tiesības pieprasīt Bankai piešķirt tam Profesionāla vai Privāta klienta statusu, kas paredz lielāku ieguldītāju tiesību aizsardzību. Banka un Klients ar Tiesīgā darījuma partnera statusu noslēdz attiecīgu rakstveida vienošanos. Šāda vienošanās paredz ieguldījumu pakalpojumu vai ieguldījumu blakuspakalpojumu, darījumu vai produktu veidus, kuriem tiek piemērots Privāta vai Profesionāla klienta statuss.
- 5.6. Banka pēc savas iniciatīvas var piešķirt Klientam Tiesīgā darījumu partnera statusu, ja:
- 5.6.1. tas atbilst šīs politikas 4.5. punktā norādītajām Tiesīgā darījumu partnera īpašībām un uzņēmējdarbības veidiem;
 - 5.6.2. potenciālais klients ir šīs politikas 4.5. punktā norādītā persona, kas reģistrēta citā dalībvalstī un Banka piemēro tādu klienta statusu, kāds tai piemērojams saskaņā ar šīs dalībvalsts normatīvajiem aktiem. Banka noteic šādai personai Klienta statusu, pamatojoties uz šīs personas sniegto informāciju par attiecīgās dalībvalsts normatīvajiem aktiem;
 - 5.6.3. tas ir nozīmīgs darījuma partneris, ar kuru Banka regulāri sadarbojas vai izmanto kā piekļuvi kādam noteiktam tirgum vai tirgus segmentam.

6. Politikas pārskatīšana un uzraudzība

- 6.1. Banka pārskata šo politiku un ar to saistītos organizatoriskos dokumentus, kad ir radušies būtiski apstākļi, kas var ietekmēt Bankas spēju piemērot šo politiku atbilstoši normatīvo aktu prasībām, bet ne retāk kā reizi gadā.
- 6.2. Banka informē Klientus par visām būtiskajām izmaiņām šajā politikā, ievieojot tās atjaunināto versiju Bankas mājaslapā <https://www.ribbank.com/pakalpojumi/valutas-finansu-tirgus-darijumi> un nodrošinot tās pieejamību Bankas telpās Bankas darba laikā.